

Raad van State
t.a.v. mevrouw drs. P.B. Feenstra
per e-mail

M., 29 december 2025

Betreft: onze Woo-verzoeken van 22 maart, 23 april en 18 november 2025

Geachte mevrouw Feenstra,

Enkele dagen geleden ontving ik de uitspraak die de Rechtbank Midden-Nederland heeft gedaan in het geschil ter gelegenheid waarvan wij elkaar op 4 november 2025 hebben ontmoet toen de zaak op zitting werd behandeld. Een uiterst pijnlijke uitspraak, en dat niet in de laatste plaats nu de rechtbank de stellingen waarachter u zich indertijd heeft verscholen van de kwalificatie 'niet geloofwaardig' heeft voorzien. Het is nogal wat als een rechtbank tot een dergelijk oordeel komt in een zaak waarin niet zomaar een willekeurig bestuursorgaan, maar ons oudste en meest voorname Hoge College van Staat het onderspit delft. Ik heb zo iets eerder alleen nog maar meegemaakt in een aantal zaken tegen dat andere Hoge College van Staat, waarin de voorzieningenrechter het optreden van niemand minder dan onze Nationale ombudsman meermaals 'evident onrechtmatig' heeft genoemd. Wat is er nog over van onze rechtsstaat wanneer zelfs onze Hoge Colleges van Staat zich op een zodanige manier misdragen dat de rechter wordt gebracht tot een dergelijk, in beide gevallen alleszins weloverwogen oordeel?

Het is de afgelopen jaren nog niet vaak voorgekomen dat een rechter (of wat daar bij de Afdeling bestuursrechtspraak voor moet doorgaan) zich in een zaak die verband houdt met de kwestie-Van Zutphen¹ nu eens niet door netwerkcorruptie heeft laten leiden, maar gewoon op basis van de feiten en het recht tot een oordeel is gekomen. Als we dat vergelijken met de wijze waarop een Conny van Altena het hoofd van 'onze Reinier' dacht te kunnen redden nadat deze ook bij de Rechtbank Den Haag reeds op een voormalige collega uit zijn zo rijk gevulde netwerk had kunnen rekenen² dan is het een verademing om te zien dat er in ons land soms toch nog recht wordt gesproken door een rechter die de stukken heeft gelezen, de wet kent én toepast en zich niet door allerlei vooroordelen en andere belangen laat leiden. De Afdeling kan daar een voorbeeld aan nemen.

1 Zie voor een beknopte samenvatting van deze kwestie onze website (<https://vrblng.nl/de-kwestie-van-zutphen/>).

2 Zie voor een aantal kanttekeningen bij de uitspraak van mevrouw Van Altena (ECLI:NL:RVS:2024:4594) ook nu onze website (<https://vrblng.nl/brief-van-20-november-2024/>).

De uitspraak van de rechtbank te Utrecht is met name ook een draai om de oren voor Thom de Graaf. Dat is in die zin terecht dat de vice-president van de Raad van State in de kwestie-Van Zutphen een aantal forse steken heeft laten vallen. Tegelijkertijd echter zit het ons bepaald niet lekker dat nu juist de man die daaraan de consequentie heeft verbonden van zijn voortijdige vertrek aldus steeds nadrukkelijker in het middelpunt komt te staan van een kwestie waarin anderen, onder wie niet in de laatste plaats de naamgever van die kwestie zelf, zich nog heel wat ernstiger hebben misdragen dan hij. Het siert de heer De Graaf dat hij heeft ingezien dat zijn positie inmiddels onhoudbaar is geworden en vooral ook dat hij zichzelf daarbij niet groter heeft gemaakt dan het instituut dat hij dient. Dat is precies de houding waarnaar wij vanuit onze stichting op zoek zijn. Het nemen van verantwoordelijkheid, niet alleen voor de fouten die je zelf hebt gemaakt, maar vooral ook voor het functioneren van onze rechtsstaat en de instituties die de rechtsstaat (zouden moeten) dragen.

Dat de ogen nu wat al te zeer op de heer De Graaf zijn gericht komt niet alleen doordat hij nu eenmaal het boegbeeld is van een wel zeer vooraanstaand instituut dat door criticasters wordt omgeven, maar ook doordat de voor velen zo onverwachte aankondiging van zijn voortijdige vertrek op een wel erg ongelukkig moment is gekomen. Het zal u nauwelijks kunnen verbazen dat wij in de aanloop naar de zitting bij de rechtbank nog even contact hebben gezocht met een aantal journalisten die de kwestie-Van Zutphen al geruime tijd volgen en het toeval wil dat ik hen nu net op de ochtend van de dag waarop de aankondiging van dat voortijdige vertrek naar buiten werd gebracht had voorspeld dat de heer De Graaf weleens niet zo lang meer op zijn post zou kunnen blijven zitten (zie voor een voorbeeld [bijlage 1](#)). Daar kwam vervolgens nog bij dat u in het persbericht dat rond dit vertrek is verspreid heeft gekozen voor een wel erg onhandige formulering waarvan eenieder met ook maar een beetje verstand van communicatie weet dat deze de wenkbrauwen zal doen fronsen. Redenen in de privésfeer, daar kan iedereen zich nog best wat bij voorstellen, maar de onderkoning van ons land die een jaar voordat hij toch al zou vertrekken opeens tot het inzicht is gekomen dat hij de laatste tijd wat te weinig is toegekomen aan zijn 'privéleven en andere belangstellingen dan werk', dat is vragen om vragen. En die vragen zijn dan ook gerezen, niet in de laatste plaats bij een aantal journalisten die maar wat graag willen weten wat wij verder nog aan het licht gaan brengen met de verzoeken in de zin van de Wet open overheid (Woo) die wij in Utrecht hebben besproken.

U

Die onhandige communicatie rond het voortijdige vertrek van de heer De Graaf is illustratief voor het geklungel waarmee diens optreden in de kwestie-Van Zutphen is omgeven. Want ook de ongehoord domme fout die hij heeft gemaakt door zich langs de weg van zijn jaarverslag uit te laten over een tweetal herzieningsverzoeken die nog onder de rechter waren heeft hij natuurlijk niet uit zichzelf begaan, maar is veroorzaakt doordat hij ook nu weer niet op zijn ambtenaren heeft kunnen rekenen. Sowieso is het opmerkelijk hoe die ambtenaren met dat jaarverslag aan de haal zijn gegaan. Het aardige immers is dat er met de papieren versie van dat verslag, bij de totstandkoming waarvan de heer De Graaf zeer nadrukkelijk was betrokken, nog helemaal niets aan de hand was, maar dat het pas is misgegaan bij de totstandkoming van de webversie van het verslag. Daarin is een ronduit lasterlijke passage beland waarmee een aantal personen uit de omgeving van de heer De Graaf

hun gram op ons hebben willen halen. Iets wat zich maar zo buiten zijn gezichtsveld zou kunnen hebben afgespeeld, maar waarvan hij de gevolgen nu wel moet dragen.

Als u beide versies naast elkaar legt dan ziet u dat de op zichzelf vrij onschuldige passage die in de papieren versie aan het verschijnsel onwenselijk procedeedrag is gewijd (bijlage 2) in de webversie (bijlage 3) op een zodanige wijze is aangepast dat deze helemaal op de stichting en mij is toegeschreven. Zo blijkt dit procedeedrag van 'personen die veel procedures voeren' in de webversie opeens te worden toegedicht aan 'personen, die soms voor zichzelf, maar ook regelmatig als rechtsbijstandverlener voor anderen, veel procedures voeren' – alsof er naast ondergetekende nog tal van andere rechtsbijstandverleners zijn op wie deze passage betrekking zou kunnen hebben. Daarnaast treffen we de zin waarin het gaat over het beledigen en bedreigen van rechters en medewerkers alleen in de webversie aan en wordt de op de stichting en mij betrekking hebbende uitspraak die van dit alles zo'n treffende illustratie zou zijn alleen in de webversie genoemd. Het zijn teksten die met maar één doel in de webversie van het jaarverslag zijn beland. Het zwartmaken van onze stichting en meer in het bijzonder van mij.

Wie ons dit hebben geflikt zult u zelfs nu de rechter uitspraak heeft gedaan vanzelfsprekend graag blijven verhullen. Wij zijn dan ook zeer benieuwd hoe u in deze de functie van directeur Bestuursondersteuning met die van bestuurslid van Transparency International Nederland denkt te gaan combineren. Ik herinner u er alvast maar even aan dat de afdeling Communicatie onder u valt en dat het ondersteunen van de vice-president van de Raad van State de voornaamste taak is van uw directie. Wij vermoeden dan ook dat we als we bij u beginnen niet zo gek veel verder meer behoeven te zoeken. Als we daar dan ook nog bij betrekken dat u het de heer De Graaf met name zo lastig heeft gemaakt doordat er in die webversie van het jaarverslag een oordeel wordt gegeven over het tweetal hiervoor genoemde herzieningsverzoeken waarover de rechter zich nog moest uitlaten dan rijst de vraag wat u nog onder die ondersteunende rol verstaat. U had zich als directeur Bestuursondersteuning moeten realiseren dat u de heer De Graaf aldus verantwoordelijk heeft gemaakt voor een ernstige schending van de scheiding der machten die iemand in zijn positie zich niet kan permitteren. Is er niet al genoeg te doen rond de vraag of de Afdeling bestuursrechtspraak wel bij de Raad van State thuishoort dat u hem die ronduit ontstellende miskleun heeft laten maken?

Misstanden bij de Afdeling bestuursrechtspraak

De heer De Graaf is er op nog wel meer punten ingeluisd door degenen die hem voor dit soort misstappen hadden moeten behoeden. Zo zal het echt niet alleen maar zijn eigen idee zijn geweest om niets te doen met de signalen die hij dezerzijds heeft ontvangen over een aantal misstanden die zich hebben voorgedaan bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, onze hoogste algemene bestuursrechter. Misstanden die tot uitdrukking komen in bijvoorbeeld het feit dat Rosa Uylenburg, de huidige voorzitter van de Afdeling, het heeft bestaan om een zaak van een van mijn cliënten tegen de Universiteit van Amsterdam (UvA) toe te delen aan een staatsraad – Maarten den Heyer – die bij deze universiteit ook nu nog als docent op de loonlijst staat. En dat terwijl ook mevrouw Uylenburg nog altijd als hoogleraar aan de UvA is verbonden en vrijwel haar gehele loopbaan aan die universiteit heeft doorgebracht. Nog veel schokkender is dat ik diezelfde Maarten den Heyer er vervolgens samen met diens collega Kees Bangma op heb betrapt dat zij een zaak van nog weer een andere cliënt met diens wederpartij bespraken terwijl zij op dat moment waren gewraakt. Iets wat mevrouw Uylenburg maar liever in de doofpot heeft willen stoppen. Het zijn

slechts voorbeelden van misstanden waarbij de heer De Graaf, zoals dat in de Wet op de Raad van State is bepaald, onmiddellijk had moeten ingrijpen. Dat hij dit heeft verzuimd moet echter niet alleen hem worden aangerekend, maar ook u. U heeft ook op dit punt ten zeerste gefaald.

De aangifte van bedreiging

En dan was daar ook nog de hoogste ambtenaar van de Raad van State, secretaris Marja Horstman. Normaliter interesseert het mij niet wie het zoal met wie doet, maar in het licht van de ronduit krankzinnige aangifte van bedreiging zoals deze een maand of wat geleden tegen mij is gedaan³ vind ik het toch wel enigszins relevant om te weten dat deze mevrouw Horstman de moeder is van een zoon en een dochter van een zekere Henk van Essen, de voormalige korpschef van de Nationale Politie⁴. Zoals ik het in het licht van de ongekeerde agressie waarmee ik vanuit de raad ben bejegend niet oninteressant vind om te weten dat deze mevrouw Horstman haar loopbaan ooit ook zelf is begonnen bij de politie, vervolgens ruim vijftien jaar heeft gewerkt bij het Openbaar Ministerie (OM) en daarna tal van topfuncties heeft gehad bij de AIVD, waar zij uiteindelijk de plaatsvervanger was van Erik Akerboom, die in 2020 als korpschef van de Nationale Politie was opgevolgd door ... haar echtgenoot⁵. Met die aangifte van bedreiging heb ik eerder dit jaar al heel vlot korte metten kunnen maken⁶, maar tot op heden heeft niemand mij willen vertellen wie deze aangifte nu precies had gedaan en wat daar verder mee is gebeurd. Zou dat iets te maken kunnen hebben met al die soms wel wat erg korte lijntjes? Bij het College van procureurs-generaal loopt trouwens ook een mevrouw Feenstra rond. Die heet daar Bibiane Vroegindewey. Dit hoofd Bestuurlijke en Juridische Zaken meende onlangs te kunnen bepalen dat het gehele OM niet meer zou reageren op aangiftes, klachten en verdere brieven die betrekking hebben op de kwestie-Van Zutphen. Zij kwam met dat besluit, waarvan zij inmiddels alweer is teruggekomen onder druk van een kort geding, minder dan twee uur nadat ik mede namens de stichting en meerdere van mijn cliënten aangifte had gedaan van een ambtsmisdrijf dat is gepleegd door haar vroegere baas bij het advocatenkantoor Pels Rijcken, voormalig plaatsvervangend landsadvocaat Eric Daalder, de huidige voorzitter van de Algemene kamer van de Afdeling⁷. Wat vindt het bestuurslid van Transparency International Nederland daar nu eigenlijk van?

Onze Woo-verzoeken

Toen ik die dinsdag bij de rechtbank aankwam reed u net voor in een dikke auto met

3 Zie <https://vrblng.nl/brief-van-17-juli-2025/>.

4 Met de heer Van Essen had ik jaren geleden al eens te maken in een integriteitskwestie rond een van zijn naaste medewerkers, die in haar vorige functie bij het Ministerie van Financiën een niet al te handige uitglijder had gemaakt in een zaak van een van mijn cliënten. Waar de ambtelijke top van het ministerie die zaak nog had willen toedekken was Sigrid Kaag zo verstandig om deze meteen na haar aantreden als minister in handen te leggen van de landsadvocaat. Vervolgens hebben wij al vlot daarna een schikking kunnen treffen.

5 *De Volkskrant* noemde het indertijd 'pikant' dat 'de Nederlandse veiligheidstop [zou worden] vertegenwoordigd door een echtpaar' indien de heer Akerboom om wat voor reden dan ook zou moeten worden vervangen (<https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/henk-van-essen-nieuwe-korpschef-nationale-politie~baf915ce/>).

6 Zie <https://vrblng.nl/brief-van-23-juli-2025/>.

7 Zie <https://vrblng.nl/aangifte-van-17-november-2025/>.

chauffeur. Ik wist toen meteen al dat ik beet had. Want waarom komt een van de hoogste ambtenaren van de Raad van State naar een zitting van de Rechtbank Midden-Nederland voor een beroep waarin de raad eerder nog zo zeker was van zijn zaak dat onze bezwaren als zijnde kennelijk ongegrond waren afgedaan? Ter zitting heeft u geen woord gezegd, maar was u de jurist aan wie u deze zaak maar liever niet meer heeft willen overlaten wel voortdurend aan het souffleren. En nee, u trof het daarbij niet met de rechter, want die liet zich nu eens niet door de Raad van State intimideren. Op de terugweg naar Den Haag was het daardoor vast een heel stuk minder gezellig dan op de heenweg. Wat heeft u in vredesnaam te verbergen dat u bij de behandeling van deze zaak zo nadrukkelijk met de neus vooraan staat? Ik denk met al datgeen wat ik hiervoor heb geschreven al wel enige richting aan het antwoord op die vraag te hebben gegeven. We gaan de komende tijd maar eens zien hoe de Raad van State nu verder omgaat met de verplichtingen die de Woo ook voor hem met zich meebrengt. Kiest u voor de openheid die deze wet veronderstelt of maakt u het rookgordijn alleen nog maar dikker?

In het licht van al die vieze spelletjes die vooral ook achter zijn rug om lijken te worden gespeeld passen wij er voor om de heer De Graaf de kop van Jut te laten zijn in een kwestie waarin het met name tal van anderen zijn die uit de bocht zijn gevlogen. Een Reinier van Zutphen zelf bijvoorbeeld, die ons de Woo ontnam toen wij hadden blootgelegd dat zijn torenhoge reiskosten jarenlang niet naar behoren waren gecontroleerd en verantwoord. Zijn vroegere medewerker mr. G.P. Kleijn, die deze zotte maatregel met een uitspraak die van leugens aan elkaar hangt heeft gebillijkt. Een Robine de Lange, de president van de Haagse rechtbank, die de kennelijk wat te kritische voorzieningenrechter die het optreden van onze Nationale ombudsman reeds meermaals 'evident onrechtmatig' had genoemd door deze mr. G.P. Kleijn heeft vervangen en daarbij diens banden met de heer Van Zutphen heeft verhuld door op de website rechtspraak.nl de pagina met zijn beroepsgegevens maandenlang uit de lucht te halen. Een Conny van Altena, de moeder van het toeslagenschandaal, die met de uitspraak die zij heeft gedaan in de kwestie-Van Zutphen zowel de feiten als het recht heeft verkracht. Een Eric Daalder, die mij namens de Afdeling een beroepsverbod heeft opgelegd zonder daartoe de bevoegdheid te bezitten. Of neem nu zo'n Heleen Kerstens, die ooit de MH17-zaak heeft mogen doen en die onlangs een vergelijkbaar beroepsverbod dat mij was opgelegd door de heer Van Zutphen heeft goedgekeurd met de volgende, zo uit het stalinistische repertoire afkomstige motivering (ECLI:NL:RBDHA:2025:10882, r.o. 5.2):

De rechtbank is van oordeel dat het niet anders kan dan dat het eiser duidelijk is op welk gedrag de No de ernstige bezwaren baseert. Naar het oordeel van de rechtbank is dit zodanig evident dat de No dit niet behoefde te specificeren.

Kunt u zich er inmiddels iets bij voorstellen wanneer ik de netwerkcorruptie waardoor de kwestie-Van Zutphen wordt beheerst beschouw als een van de grootste schandalen uit de geschiedenis van de Nederlandse rechtspraak?

Nee, het zal wat ons betreft niet de heer De Graaf zijn die in deze als zondebok gaat fungeren. De vice-president van de Raad van State, wiens handen weliswaar verre van schoon zijn, maar die ten minste nog het fatsoen heeft om nu hij over de schreef is gegaan dan ook maar te vertrekken. Wij noemen de daders graag bij hun namen, maar richten ons dan wel het liefst op de ware daders en dus niet op de man die zich wat te veel heeft laten meeslepen door de verkeerde loyaliteit die hij blijkbaar meent te moeten hebben voor zijn ambtsgenoot bij dat andere Hoge College van Staat. De man ook die het allemaal echt niet zo rot zal hebben bedoeld en die er vooral is

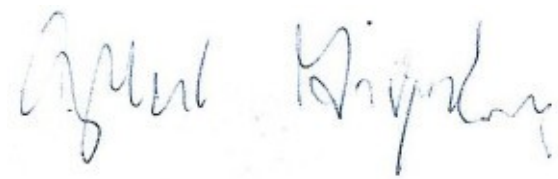
ingeluisd door mensen op wie hij dacht te kunnen vertrouwen. Een en ander betekent dat wij hebben besloten om de aangiftes die wij tegen de heer De Graaf hebben gedaan niet verder door te zetten en genoeg te nemen met het feit dat hij opstapt. Dit betekent voorts dat wij ook een streep zetten door het Woo-verzoek van 18 november 2025 voor zover dit betrekking heeft op de redenen die hem volgens uw persbericht tot zijn vertrek zouden hebben gebracht. Daarnaast passen wij dat verzoek zowel als de verzoeken die centraal staan in de uitspraak van de rechtbank in die zin aan dat wij u in de gelegenheid stellen om rond de misstappen die de heer De Graaf heeft gezet aanzienlijk minder informatie openbaar te maken dan wij eerder nog hebben beoogd. Wij willen daarmee voorkomen dat die informatie door derden kan worden misbruikt voor een op de persoon van de heer De Graaf gerichte hetze. Voor ons is vooral van belang dat wij de informatie die onze verzoeken zullen – of althans zouden moeten – opleveren kunnen aanwenden om de zo noodzakelijke discussie te voeren over de meer structurele gebreken die hebben gemaakt dat de kwestie-Van Zutphen inmiddels net zo is ontspoord als eerder de affaire die voor ons ooit de aanleiding was om het functioneren van onze Nationale ombudsman te onderzoeken. Het toeslagenschandaal⁸. Veel meer dan dat er nog allerlei koppen moeten gaan rollen is het immers dat waar het ons om gaat: het verbeteren van het functioneren van onze rechtsstaat, met een versterking van de rechtspositie van de burger. De lessen van het toeslagenschandaal moeten nu eindelijk maar eens worden geleerd.

In concreto betekent het bovenstaande dat wij u de ruimte zullen bieden om de documenten die vallen binnen de reikwijdte van onze verzoeken van 22 maart, 23 april en 18 november 2025, een en ander met uitzondering van de documenten waarop de uitbreiding ziet die in dat tweede verzoek aan het eerste verzoek is gegeven, niet langer openbaar te maken, maar aan ons te verstrekken op de voet van artikel 5.5, eerste lid, van de Woo. U dient daarbij het 'op de verzoeker betrekking hebbende in documenten neergelegde informatie' uit die bepaling wel op een zodanige manier te interpreteren dat deze informatie ten minste ook alle informatie omvat die anders op basis van hoofdstuk 4 van de Woo openbaar had moeten worden gemaakt en daarbij voorts de stichting en ondergetekende te beschouwen als een en dezelfde verzoeker. Het zal u ondertussen overigens duidelijk zijn dat wij in het kader van onze verzoeken met name ook, zij het uitdrukkelijk niet uitsluitend, een kopie willen ontvangen van alle documenten waaruit blijkt (1) hoe de tekst van de webversie van het jaarverslag tot stand is gekomen, (2) wat er is gebeurd met de e-mails en de brieven die ik aan de heer De Graaf heb gezonden over de door ons gesignaleerde misstanden bij de Afdeling en (3) waar de aangifte vandaan komt die tegen mij is gedaan. Voor de goede orde merk ik ten slotte nog op dat ook deze brief zal worden gedeeld met een aantal journalisten, opdat zij weten wat zij zelf nog van onze verzoeken hebben te verwachten. Vergezeld van een heldere boodschap: zoek het niet in een smeugig verhaal over de heer De Graaf, maar richt je op de netwerkcorruptie waarmee de heer Van Zutphen in het zadel is gehouden. Daar kan na alles wat wij hebben blootgelegd namelijk niet slechts een enkel artikel, maar een heel boek over

8 In dat toeslagenschandaal heeft (ook) de heer Van Zutphen zijn rol zozeer laten liggen dat Pieter Omtzigt hem in zijn Nieuwspoort-lezing 'Macht en tegenmacht' van 27 januari 2021 laatdunkend omschreef als de Nationale ombudsman 'die het wel zag, maar niet doorbeet'. De heer Van Zutphen saboteert overigens nu al bijna drie jaar de afhandeling van een Woo-verzoek waarbij wij hem hebben verzocht om informatie over de invulling die hij aan zijn rol in dat schandaal heeft gegeven. Ter zake is momenteel een beroep aanhangig bij ook nu weer de Rechtbank Midden-Nederland.

worden geschreven.

Met vriendelijke groeten,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Agnes Krijger'.

C.c. Thom de Graaf
Marja Horstman
Reinier van Zutphen

Stichting de Verbeelding onderschrijft de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties en streeft in dit verband onder meer naar het terugdringen van het gebruik van papier en inkt. Wij stellen het dan ook op prijs wanneer u deze brief niet wilt uitprinten of fotokopiëren en wanneer u haar wilt beantwoorden via ons e-mailadres. Doet u mee?